

סוטה לז-ב

עניין: ברכות שבהר גריזים והר עיבל

מהר"ל גור אריה פרשת ראה פי"א

ולו ופתחו בברכה. דכתיב (פסוק טו) "ברכה וקללה"¹²⁹, שמע מינה הברכה קודמת לקללה. וקשיא, למה נכתבו הקללות בפרשת כי תבא (להלן כו, טו—כו), ולא נכתבו הברכות. ונראה שעיקר המצוה היו הקללות, כדי שיהיו ישראל מקבלים את התורה באלה ובשבועה (רש"י להלן כו, טו), אלא שפותחין לעולם בזכות תחלה (ר' סנהדרין לג.), הקדים הכתוב הברכה. ולעולם עיקר המצוה הקללות, כדי שיקבלו התורה¹³⁰. ועוד, אם כתב בפירוש הברכות,

בן יהוידע

שם. ח"ר ברוך ככלל וברוך כפרט וכו'. קשה למה נכתבה הפרשה בפירוש על האזרח, ולומדין ברוך מאזרח, הול"ל בהפך לכתוב בפירוש על ברוך, ולומדין מזה על אחר. ונ"ל כס"ד דאם לא יכתוב בפירוש דברים של אחר לא היו הרשעים יראים ומתפחדים, כי לא היו למידין מן הכללות דקולי האי ואולי. גם י"ל נכתבה בפירוש על האזרח, כדי שהאדם יתפעל מן הקריאה בלבד, ויתעורר לעשות תשובה. אי נמי עונש של אחר בהאי עלמא דאחגליא, לכן נכתב בפירוש בגלוי, אבל שכן על ברוך הוא בעלמא דאחי דאחגליא, לכן לא נאמרו דברים של ברוך בפירוש בתורה. ואמר ללמוד וללמד לשמור ולעשות, הרי כאן ארבעה.

פחד יצחק פסח מאמר סו, אותיות ד-ה

ולא עבר שום עבירה מימיו. דהלא יכולים אנו לצייר לעצמנו אדם חסר מרע לכל ענפיו ועושה טוב לכל סעיפיו — וכל העבודה הזו נעשית היא מתוך מצב הנפש של אדם מ ת נ ד ב לעבודה. מרגיש הוא אדם זה יפה יפה את י ק ר ו ת ה של עבודה זו, אבל אינו מרגיש את ש ע ב ו ד ו לעבודה זו. מקיים הוא אמנם את כל חובות העבודה, אלא שהוא מרגיש את עצמו כאילו הוא מוותר משלו, ונכנס לענין שלפנים משורת הדין, משל לאדם הפורע את חובו מתוך תנועת הנפש של נותן מתנה. וזו היא מצוות. כי החלטת-קיום-מצוות אפשר לה להיות החלטה של נדבת הלב, בעוד שקבלת עול מצוות עיקר ענינה הוא ש ת ע ב ד ו ת הנפש לקיום מצוות, השתעבדות דוקא. קבלת עול מצוות אינה מתקיימת רק על ידי ההרגשה ביקרת קיום המצוות גרידא, אלא שהיא דורשת דוקא את ההרגשה באסון העדר-הקיום. הנאה גדולה היא לו לאדם להעניק מתנות, אבל העדר הנאה זו איננו אסון. אולם כשאדם איננו יכול לצאת ידי חובת ה"עבד לזה לאיש מלוח", הרי עולמו חשך בעדו. ובכאן אנו מגיעים להשלמת החלק השני

בני יששכר מאמרי השבתות אות ו'

(ח) עוד יתפרש לכה אתנו והטבנו לך כי הוי"ה דבר טוב על ישראל, כבר ידעת מה שדקדקנו לעיל, ואומר לך, ידוע הוא מענין חקירת ידיעה ובחירה אשר שניהם אמתיים נתאמתו לנו על פי התורה², הגם שאתו ית"ש המדע והוא יודע מחשבות אדם לפניו נגלו כל תעלומות והמון נסתרות מבראשית מחשבות אדם ותחבולותיו ויצרי מעללי איש, עכ"ז הבחירה חפשיית ויוכל אדם לעשות לטוב ולמוטב כרצונו, ידיעתו ית"ש אינה מכרחת³, משא"כ דיבורו ית"ש היינו שכבר בא הענין אל בחינת הדבור, הדבור הוא מכריח ובהכרח שיתקיים (עיין בדברי הרב וזהו שיש לפרש מה שהודיע משה לחותנו דבר חדש, היינו לכה אתנו והטבנו לך בודאי, ולא תחוש פן ח"ו יגרום העון ולא יבואו כל הייעודים הטובים שייעד לנו השי"ת, זהו שאמר הלא בהכרח הוא שיתקיימו, כי הוי"ה "דבר" טוב על ישראל, שבאו לנו הייעודים הטובים בדבור דייקא, וכיון שבאו בדבור בהכרח הוא שיתקיימו, ההוא אמר ולא יעשה ודבר וגו'.

(ט) ועפ"י⁴ אומר לך טעם נכון את אשר עם לבבי, הנה השי"ת צוה לנו בתורתו ליתן את הברכות על הר גריזים ואת וכו' על הר עיבל, והנה הי"א ארורים נכתבו בתורה בפירוש נדברים כו טו, ובאה הקבלה בתורה שבע"פ לומר מקודם הברכות דהיינו הפכו פניהם כלפי הר גריזים ואמרו ברוך האיש אשר לא יעשה פסל ומסכה ואח"כ הפכו פניהם כלפי הר עיבל ואמרו וכו' וכן באינך [סוטה לז:]⁵, ומהראוי להתבונן למה הארורים נכתבו בתורה שבכתב והברכות נתקבלו בתורה שבע"פ בדיבור ואמירה, ונ"ל על פי הנ"ל, להיות דבורו של הקב"ה בהכרח הוא שיתקיים, והנה תורה שבכתב תורה חתומה ניתנה⁶ (עם היות וידבר אלקים את כל הדברים האלה⁷), עכ"ז לאמר כתיב, שיתאמרו הדברים בזמנם בכל דור ודור לעת המציאות, והבן הדבר, ומי יוכל להבין מחשבות הצור תם), והנה כשהתורה הזאת חתומה ניתנה, יש לומר שהארורים נכתבו בתורה שבכתב באותיות ולא נאמרו בדבור בכדי שלא יהיה הדבר בהכרח שיתקיימו, משא"כ הברכות נאמרו בתורה שבעל פה כי חפץ השי"ת שיתקיימו בהכרח, וזהו שהודיע משה לחותנו גר צדק, כי ד' "דבר" טוב על ישראל, הטובות והברכות באו בדבור על כן בהכרח הוא שיתקיימו.

WHATSAPP

EMAIL

PODCAST

TORAHANYTIME

ALLDAF

DAFYOMI PORTAL

KOLHALASHON